

Студент 6 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ ЯК ОСНОВА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто сутність, зміст та особливості комерційної роботи при здійсненні експортно-імпортних операцій та їх місце і роль у зовнішньоекономічній діяльності підприємства в сучасних умовах.

Аннотация. Рассмотрены сущность, содержание и особенности коммерческой работы при осуществлении экспортно-импортных операций и их место и роль во внешнеэкономической деятельности предприятия в современных условиях.

Annotation. The essence, content and peculiarities of commercial activity at export-import operations and their place in foreign economic activity of the enterprise in modern conditions have been considered.

Ключові слова: експорт, імпорт, зовнішньоекономічна діяльність, контракт, угода, реекспорт, реімпорт.

Ринкова економіка створила широкі можливості для здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств і організацій усіх форм власності. Будь-яка організація, будь-який громадянин отримав право безпосереднього налагодження зв'язків із закордонними партнерами. Все більш зрозумілим стає те, що залучення в світогосподарські зв'язки – важлива умова повноцінного економічного розвитку, адже створити виробництво, що відповідає найсучаснішим організаційним і технічним вимогам, спираючись тільки на власний досвід, по суті неможливо. Вищезазначені чинники зумовлюють актуальність аналізу експортної та імпортної діяльності та виявлення напрямів та шляхів розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Метою роботи є аналіз експортно-імпортних відносин України та її положення в системі світових економічних зв'язків, дослідження особливостей організації експортно-імпортних операцій в комерційних службах українських підприємств.

Під експортно-імпортними операціями розуміється комерційна діяльність, пов'язана з купівлею-продажем товарів, що мають матеріально-речову форму.

Під експортом розуміються і статистично враховуються:

вивезення з країни товарів, вироблених, вирощених або добутих у країні, а також товарів, раніше ввезених з-за кордону і перероблених;

вивезення товарів, раніше ввезених, переробка яких відбувалася під митним контролем;

вивезення з кордону раніше ввезеного товару, який не був там перероблений. Такий експорт називається реекспортом. Предметом реекспорту найчастіше виступають товари, що реалізуються на міжнародних аукціонах і товарних біржах; до реекспортних операцій відносяться й операції, що здійснюються без завезення товару у свою країну. Такого роду операції, по суті, не належать до експорту або імпорту даної країни, хоча і враховуються митною статистикою. Вони проводяться торговими фірмами з метою отримання прибутку завдяки різниці цін на один і той же товар на різних ринках. Реекспортними є також операції з вивезення товарів з території вільних зон та приписних складів. Вони враховуються митною статистикою як експортні операції.

Під імпортом розуміються і статистикою враховуються:

ввезення в країну товарів іноземного походження безпосередньо з країни-виробника або країни-посередника для особистого споживання, для промислових, будівельних, сільськогосподарських та інших підприємств, для переробки з метою споживання всередині країни або ж з метою вивезення з неї;

ввезення товарів з вільних зон або приписних складів;

ввезення з-за кордону раніше ввезених вітчизняних товарів, що не зазнали там переробки. Такий імпорт називається реімпортом. До реімпорту відносяться товари, не продані на аукціоні, повернені з консигнаційного складу, забраковані покупцем тощо;

ввезення товарів для переробки під митним контролем. Сюди відносяться такі товари, які ввозять до країни для переробки з метою вивезення готової продукції, що містить у собі даний товар у переробленому або зміненому вигляді, наприклад, ввезення оливкової олії для виробництва на експорт сардинових консервів. У цих випадках, як правило, імпортер звільняється від сплати мита при ввезенні товару для переробки його під митним контролем.

Треба пам'ятати, що у вартість експорту та імпорту митний облік включає також усі товари, що поставляються материнськими компаніями транснаціональних корпорацій (ТНК) своїм дочірнім компаніям, що знаходяться на території інших країн. Таким чином враховується внутрішньофірмовий обмін, здійснюваний у рамках ТНК, що включається в міжнародний товарообмін. На основі даних митної статистики можна визначити частку ТНК у міжнародній торгівлі.

Крім того, у вартість товарного експорту та імпорту включаються:

вартість поставок комплектного устаткування і матеріалів, враховуючи вартість технічних послуг; ліцензійні відрахування;

вартість товарів, проданих або куплених через торгових посередників на ярмарках і виставках;

вартість товарів, що надаються в оренду іноземному контрагенту та переміщуються через митний кордон

Відповідно до даних Державної служби статистики за 8 місяців 2011 року сальдо торгівлі товарами погіршилося на 3 293 600 000 дол. порівняно з січнем – серпнем 2010 року. У січні – серпні 2010 року негативне сальдо становило 3 293 600 000 дол. За період січень – серпень 2011 року імпорту товарів перевищив експорт на 6 665 800 000 дол.

Експорт товарів у січні – серпні 2011 року склав 38 208 800 000 дол., при цьому він виріс на 40 % порівняно з січнем – липнем 2010 року. Імпорту товарів за той же період становив 44 874 600 000 дол., збільшившись на 46,7 %.

Необхідно нагадати, що в січні – серпні імпорту товарів перевищив експорт на 5 509 600 000 дол., а у 2010 році імпорту товарів перевищив експорт на 9 309 400 000 дол.

Протягом 2010 року сальдо торгівлі товарами погіршилося на 3 572 млн дол. порівняно з 2009 роком (у 2009 році негативне сальдо становило 5 737 400 000 дол.).

Найбільш експортований товар за період січень – серпень 2011 року – це недорогоцінні метали та вироби з них, їх було продано на суму 119 469 338 грн, з них валова частка припадає на чорні метали – 99 645 343 грн. На другому місці у структурі експорту України – продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, на неї припадає 26 849 528 грн, головну частину, а саме 8 798 725 грн та 8 426 273 грн відповідно займають продукти неорганічної хімії та добрива. На третьому місці за обсягом виручених коштів є продукти рослинного походження, на них припадає 23 056 848 грн. Основним продуктом рослинного походження, який експортує Україна, є зернові культури, їх вартість складає 14 799 266 грн.

Мінеральні продукти – група товарів, на які за період січень – серпень 2011 року припадає найбільша сума витрачених коштів – 154 872 788 грн, з яких майже всі були витрачені на палива мінеральні, нафту і продукти її перегонки, а саме 147 188 102 грн. Друге місце займають машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання, на них за 8 місяців було витрачено 60 974 122 грн, з яких на реактори ядерні, котли, машини припадає 34 657 842 грн, а на електричні машини – 26 316 280 грн. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби на третьому місці за обсягом імпорту: на них було витрачено 30 041 780 грн, з яких валова частина – 26 830 996 грн припадає на засоби наземного транспорту, крім залізничного.

Зовнішньоторговельні операції проводилися з партнерами з 200 країн світу.

Обсяги експорту в країни СНД склали 35,1 % від загального обсягу експорту, Азії – 27,8 %, Європи – 25,8 % (у тому числі до країн Євросоюзу – 24,2 %), Африки – 6,8 %, Америки – 4,3 %, Австралії і Океанії – 0,1 %.

Найбільші експортні поставки здійснювалися в Російську Федерацію – 24,9 % від загального обсягу експорту, Туреччину – 6,6 %, Італію – 4,6 %, Білорусь – 3,5 %, Польщу – 3,2 %, Німеччину – 3,1 %, Індію – 2,9 %.

Збільшився експорт товарів усіх основних країн-партнерів: Італії – на 89,7 %, Польщі – на 71,8 %, Російської Федерації – на 68,2 %, Туреччини – на 56,8 %, Білорусі – на 40,7 %, Німеччини – на 37,8 %, Індії – на 25,6 %.

Експортні можливості підприємств визначаються, насамперед, наявністю конкурентоспроможної на зовнішньому ринку продукції. Для того щоб зробити продукцію конкурентоспроможною слід проаналізувати, зокрема, ресурсне забезпечення підприємства – сировинне, фінансове, наявність необхідного обладнання, можливість залучення до виробництва висококваліфікованого персоналу.

Важливим елементом комерційної роботи з організації експортно-імпорتنих операцій є вибір контрагентів – зарубіжних фірм-покупців (продавців) товарів. Техніка оформлення зовнішньоторговельних операцій включає напрямки пропозиції (оферти), підтвердження замовлення покупця (продавця), участь у переговорах, оформлення і підписання контракту та організацію його виконання.

Основним документом, за допомогою якого оформляється угода, є міжнародний контракт купівлі-продажу товарів. У ньому обумовлюються зміст договірних умов, порядок їх виконання і відповідальність сторін.

Проведене дослідження досвіду розвинених держав дозволяє зробити висновок, що перехід до ринкової економіки в Україні супроводжувався скасуванням монополії і лібералізацією зовнішньоторговельної діяльності. На сьогодні в країні, на жаль, склалася не дуже сприятлива атмосфера для розвинення зовнішньоекономічних зв'язків, але ця криза мінуча, та потрібно прагнути покращити сальдо торгівлі товарами. Робота з іноземними контрагентами не тільки дозволяє заробити більше чистого прибутку, а й встановити економічні зв'язки з підприємствами різних країн світу.

Також підприємства, які займаються експортно-імпортною діяльністю, мають великі можливості щодо залучення іноземного капіталу.

Наук. керівн. Стахорська С. І.

Література: 1. Ленчевський І. Ю. Організація і регулювання міжнародних комерційних операцій / Ленчевський І. Ю., Зубова Н. І. – М. : Колос, 2007. – 240 с. 2. Мисник В. Г. Організація і техніка зовнішньоторговельних операцій / Мисник В. Г. – М. : Вид. "АКАЛІС", 2008. – 151 с. 3. Семенов К. А. Міжнародні економічні відносини / Семенов К. А. – М. : Гардарика, 2005. – 336 с. 4. <http://www.ukrstat.gov.ua>.